

Sjätte avdelningen – Om rättegången i Högsta domstolen

54 kap. Om rätten att överklaga en hovrätts domar och beslut och om prövningstillstånd

Anm. Rubriken har fått sin nuvarande lydelse enligt lag (2005:683).

1 §

[5321] En hovrätts dom får överklagas, om inte annat är föreskrivet.

När en hovrätt meddelar dom i fall som avses i 17 kap. 5 § andra stycket, skall hovrätten med hänsyn till omständigheterna bestämma om domen skall få överklagas särskilt eller endast i samband med att hovrättens slutliga avgörande överklagas.

Den, mot vilken en tredskodom givits, får inte överklaga domen. Bestämmelser om hans rätt till återvinning i anledning av sådan dom finns i 44 kap. 9 § och 53 kap. 1 §. *Lag (1994:1034).*

2 §

[5322] Har parterna muntligen inför rätten eller skriftligen avtalat att inte överklaga en dom som meddelas med anledning av en uppkommen tvist eller en framtida tvist som kan härledas till ett visst angivet rättsförhållande, gäller avtalet, om förlikning om saken är tillåten.

En utfästelse att inte överklaga som har gjorts efter domen gäller, om förlikning om saken är tillåten. *Lag (2005:683).*

3 §

[5323] En hovrätts slutliga beslut får överklagas, om inte annat är föreskrivet. Har en part rätt att ansöka om återupptagande av ett mål som avgjorts genom ett slutligt beslut, får han dock inte överklaga beslutet.

Ett beslut av en hovrätt enligt vilket ett mål återförvisats till tingsrätten får överklagas endast om hovrättens prövning innefattar ett avgörande av en fråga som inverkar på målets utgång.

Hovrättens beslut i en överklagad fråga om ersättning till offentlig försvarare får inte överklagas. Hovrätten får dock tillåta att beslutet överklagas, om det finns särskilda skäl för att pröva om tillstånd skall ges enligt 10 § första stycket 1. *Lag (1994:1034).*

4 §

[5324] Det som sägs i 49 kap. 4–6, 8 och 11 §§ om överklagande av en tingsrätts beslut skall tillämpas vid överklagande av en hovrätts beslut, som inte är slutligt, i frågor som avses i de nämnda paragraferna och som uppkommit i hovrätten eller överklagats dit. *Lag (1994:1034).*

5 §

[5325] I fråga om hovrättens beslut i annat fall än som anges i 3 eller 4 § tillämpas 49 kap. 3 § andra stycket och 9 §. *Lag (1994:1034).*

6 §

[5326] Om hovrätten ogillat ett yrkande om häktning, tillstånd till restriktioner enligt 24 kap. 5 a § eller reseförbud eller upphävt ett beslut om häktning, tillstånd till

restriktioner enligt 24 kap. 5 a § eller reseförbud, får beslutet överklagas endast i samband med att hovrättens dom eller slutliga beslut överklagas. *Lag (1994:1034)*.

7 §

[5327] Har hovrätten funnit att tingsrätten varit behörig att ta upp ett mål, får hovrättens beslut om detta överklagas endast om invändningen mot tingsrättens behörighet grundas på en omständighet som högre rätt självmant skall beakta vid ett överklagande. *Lag (1994:1034)*.

8 §

[5328] Ett beslut får inte överklagas, om hovrätten i beslutet

1. prövat en fråga om jäv mot domare i tingsrätt,
2. prövat en till hovrätten överklagad fråga som avses i 49 kap. 5 § 7 eller 9 eller 7 § eller
3. meddelat prövningstillstånd. *Lag (1994:1034)*.

9 §

[5329] Prövningstillstånd krävs för att Högsta domstolen skall pröva hovrättens dom eller slutliga beslut i mål eller ärende som väckts vid tingsrätt. Detsamma gäller hovrättens slutliga beslut i ett ärende som har ett direkt samband med ett sådant mål eller ärende utom beslut som avses i 17 §.

Första stycket gäller inte överklaganden av justitiekanslern eller en justitieombudsman i mål där allmänt åtal förs. *Lag (2004:402)*.

10 §

[5330] Prövningstillstånd får meddelas endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd fordras i två eller flera likartade mål och Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd i ett av dem, får prövningstillstånd meddelas även i övriga mål. *Lag (1994:1034)*.

11 §

[5331] Prövningstillstånd får begränsas till att gälla en viss fråga i målet, vars prövning är av vikt för ledning av rättstillämpningen (prejudikatfråga) eller en viss del av målet.

I avvaktan på att prövning sker i enlighet med ett prövningstillstånd som begränsats enligt första stycket får Högsta domstolen förklara frågan om meddelande av prövningstillstånd rörande målet i övrigt vilande helt eller delvis.

Ett prövningstillstånd som meddelas utan sådan begränsning som avses i första stycket gäller

1. domen eller det slutliga beslutet i den utsträckning parten har överklagat avgörandet,
2. överklagade beslut som tagits in i domen eller det slutliga beslutet och som inte angår ett ombud, ett vittne, en sakkunnig eller någon annan som inte var part eller intervenient i hovrätten,

3. överklagade beslut som får överklagas endast i samband med att domen eller det slutliga beslutet överklagas.

I den utsträckning prövningstillstånd inte meddelas och fråga om tillstånd inte heller förklaras vilande, skall hovrättens dom eller slutliga beslut stå fast. En upplysning om detta skall tas in i Högsta domstolens beslut. *Lag (1994:1034)*.

12 §

[5332] Vid överklagande som avses i 9 § andra stycket får Högsta domstolen, om målet väckts vid tingsrätt, besluta att begränsa prövningen av målet till en viss prejudikatfråga.

Ett beslut som avses i första stycket får meddelas att gälla till dess annorlunda bestäms. Ett sådant beslut fattas enligt de regler som gäller för beslut om prövningstillstånd. Meddelas beslut enligt detta stycke, skall målet i övrigt vila.

I den utsträckning Högsta domstolen inte prövar målet, skall hovrättens dom eller slutliga beslut stå fast. En upplysning om detta skall tas in i det beslut genom vilket prövning vägras. *Lag (1994:1034)*.

12 a §

[5332 A] Om överklagandet gäller prövningstillstånd i hovrätt och målet innehåller en prejudikatfråga som avses i 11 § första stycket får Högsta domstolen, om prövningstillstånd meddelas i Högsta domstolen, besluta att prejudikatfrågan ska prövas av domstolen. I avvaktan på denna prövning ska frågan om meddelande av prövningstillstånd i hovrätten vila. *Lag (2016:37)*.

13 §

[5333] Vid avgörandet av om prövningstillstånd skall meddelas behöver hänsyn tas endast till sådana omständigheter som har åberopats av klaganden. *Lag (1994:1034)*.

14 §

[5334] Avser överklagandet ett beslut av hovrätten som inte är slutligt och som meddelats i ett mål eller ärende som väckts vid tingsrätt skall 9–13 §§ tillämpas. Detta gäller dock inte om Högsta domstolen med anledning av talan mot hovrättens dom eller slutliga beslut har meddelat prövningstillstånd som enligt 11 § tredje stycket gäller även beslutet. *Lag (1994:1034)*.

15 §

[5335] Om ett beslut av en hovrätt enligt 3 § andra stycket eller 6, 7 eller 8 § inte får överklagas, skall beslutet innehålla uppgift om det.

Krävs prövningstillstånd i Högsta domstolen, skall hovrättens dom eller beslut innehålla uppgift om detta och om innehållet i 10 §. *Lag (1994:1034)*.

16 §

[5336] Om en part anser att en upplysning enligt 15 § första stycket är oriktig, får han i samband med att beslutet överklagas begära att Högsta domstolen prövar frågan om rätt att överklaga. I annat fall får frågan inte prövas av Högsta domstolen. *Lag (1994:1034)*.

17 §

[5337] Ett beslut genom vilket hovrätten avvisat en missnöjesanmälan, en ansökan om återvinning eller återupptagande eller ett överklagande av hovrätts dom eller

beslut får överklagas. Frågan om en sådan anmälan eller ansökan gjorts eller ett överklagande skett inom rätt tid får annars inte prövas av Högsta domstolen. *Lag (1994:1034)*.

55 kap. Om överklagande av domar

Anm. Rubriken har fått sin nuvarande lydelse enligt lag (1994:1034).

1 §

[5351] En part som vill överklaga hovrättens dom skall göra detta skriftligen. Skrivelsen skall ges in till hovrätten. Den skall ha kommit in till rätten inom fyra veckor från den dag då domen meddelades. *Lag (1994:1034)*.

2 §

[5352] Ett överklagande som kommit in för sent skall avvisas av hovrätten. Överklagandet skall dock inte avvisas om det har kommit in till Högsta domstolen inom klagotiden. *Lag (1994:1034)*.

3 §

[5353] Överklagandet skall innehålla uppgifter om

1. den dom som överklagas,
2. i vilken del domen överklagas och den ändring i domen som yrkas,
3. grunderna för överklagandet och i vilket avseende hovrättens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd skall meddelas, när sådant tillstånd krävs, och
5. de bevis som åberopas och vad som skall styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Högsta domstolen inte lagts fram tidigare, skall klaganden i tvistemål förklara anledningen till det. Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare skall ges in samtidigt med överklagandet. Klaganden skall också ange om han vill att motparten eller i brottmål målsäganden eller den tilltalade skall infinna sig personligen vid huvudförhandling i Högsta domstolen.

Är i brottmål den tilltalade anhållen eller häktad, skall det anges. *Lag (1994:1034)*.

4 §

[5354] Om inte överklagandet avvisas enligt 2 §, skall hovrätten efter utgången av klagotiden sända över detta och övriga handlingar i målet till Högsta domstolen. Handlingar skall översändas genast, om i brottmål den tilltalade är häktad eller om klaganden framställt ett yrkande som fordrar omedelbar prövning, såsom i tvistemål ett yrkande om kvarstad eller ett yrkande om upphävande av ett beslut om en sådan åtgärd eller av ett beslut om att dom får verkställas även om den inte har laga kraft, eller i brottmål ett yrkande om häktning av den tilltalade eller om åtgärd som avses i 25–28 kap. eller om upphävande av ett beslut om en sådan åtgärd. *Lag (1994:1034)*.

5 §

[5355] Om det finns något annat hinder mot att ta upp ett överklagande till prövning än att detta kommit in för sent, får Högsta domstolen omedelbart avvisa överklagandet. *Lag (1994:1034)*.

6 §

[5356] Uppfyller överklagandet inte föreskrifterna i 3 § första stycket 1–3 eller 5 eller andra stycket eller är det på annat sätt ofullständigt, skall Högsta domstolen förelägga klaganden att avhjälpa bristen.

Följer klaganden inte föreläggandet skall överklagandet avvisas, om det är så ofullständigt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en rättegång i Högsta domstolen. *Lag (1994:1034)*.

7 §

[5357] Om överklagandet inte avvisas enligt 5 § eller 6 § andra stycket, skall Högsta domstolen, när prövningstillstånd krävs, besluta om sådant tillstånd skall meddelas. Om det behövs, skall beslutet föregås av skriftväxling. *Lag (2005:683)*.

8 §

[5358] Om prövningstillstånd beviljas eller om sådant tillstånd inte krävs, ska överklagandet delges motparten med föreläggande att svara skriftligen inom en viss tid, om detta inte redan har skett. Om det är uppenbart att överklagandet är ogrundat får Högsta domstolen dock genast meddela dom i målet. I mål om allmänt åtal får överklagandet översändas till åklagaren utan delgivning. Sådana uppgifter om målsägandes eller vittnens ålder, yrke och bostadsadress som saknar betydelse för åtalet ska inte framgå av de handlingar som delges den tilltalade i mål om allmänt åtal.

Om hovrätten i ett tvistemål har avslagit ett yrkande om kvarstad eller någon annan åtgärd enligt 15 kap. eller upphävt ett beslut om en sådan åtgärd eller i brottmål avslagit ett yrkande om en åtgärd som avses i 26–28 kap. eller upphävt ett beslut om en sådan åtgärd, får Högsta domstolen omedelbart bevilja att åtgärden ska gälla tills vidare. Om hovrätten har beviljat en sådan åtgärd eller förklarat att domen får verkställas även om den inte har laga kraft, eller fastställt en tingsrätts beslut om det, får Högsta domstolen omedelbart besluta att tingsrättens eller hovrättens beslut tills vidare inte får verkställas. I frågor om häktning eller reseförbud får Högsta domstolen ändra hovrättens beslut även om motparten inte hörts. *Lag (2016:37)*.

9 §

[5359] Motparten skall i sin svarsskrivelse yttra sig över de grunder för överklagandet som klaganden anfört och ange de omständigheter han själv vill anföra. Det som har sagts nu gäller inte i tvistemål där klagandens yrkande medges.

Skrivelsen skall innehålla uppgift om de bevis parten åberopar och om vad som skall styrkas med varje bevis. Om en omständighet eller ett bevis som åberopas i Högsta domstolen inte lagts fram tidigare, skall parten i tvistemål förklara anledningen till det. Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare skall ges in till Högsta domstolen samtidigt med svarsskrivelsen. Parten skall också ange om han vill att motparten eller i brottmål målsäganden eller den tilltalade skall infinna sig personligen vid huvudförhandling i Högsta domstolen. *Lag (1994:1034)*.

10 §

[5360] Högsta domstolen skall sända över svarsskrivelsen till klaganden. Uppgift om målsägandes eller vittnens ålder, yrke och bostadsadress som saknar betydelse för åtalet skall inte framgå av de handlingar som sänds över till den tilltalade i mål om allmänt åtal.

Om det behövs, får Högsta domstolen besluta om ytterligare skriftväxling. Högsta domstolen får också meddela närmare bestämmelser om skriftväxlingen och därvid bestämma i vilket avseende parten skall yttra sig. En part får föreläggas att ge in mer än en skrivelse endast om det finns särskilda skäl. *Lag (1994:1034)*.

11 §

[5361] Högsta domstolen får utan huvudförhandling avgöra

1. en prejudikatfråga,
2. ett mål i vilket Högsta domstolen med stöd av bestämmelserna i 12 § i allt väsentligt grundar avgörandet i övrigt på hovrättens bedömning,
3. ett mål som har tagits upp omedelbart av hovrätten eller
4. ett sådant mål eller en sådan fråga i ett mål som ska avgöras av Högsta domstolen i dess helhet.

När det gäller avgörande i övrigt i Högsta domstolen av mål utan huvudförhandling ska i tvistemål 50 kap. 13 § och i brottmål 51 kap. 13 § tillämpas. *Lag (2016:37)*.

12 §

[5362] Har Högsta domstolen med tillämpning av bestämmelserna i 54 kap. 11 eller 12 § prövat en prejudikatfråga, får domstolen, om ytterligare prövning krävs, helt eller delvis grunda sitt avgörande av målet i övrigt på hovrättens bedömning eller undanröja lägre rätts dom och återförvisa målet till lägre rätt för fortsatt handläggning.

En prejudikatfråga får avgöras genom dom även i andra fall än som avses i 17 kap. 5 § andra stycket. *Lag (1994:1034)*.

13 §

[5363] I tvistemål får en part i Högsta domstolen till stöd för sin talan åberopa en omständighet eller ett bevis som inte lagts fram tidigare endast om han gör sannolikt att han inte kunnat åberopa omständigheten eller beviset vid lägre rätt eller han annars haft giltig ursäkt att inte göra det.

Framställs först i Högsta domstolen ett yrkande om kvittning och kan det inte utan olägenhet prövas i målet, får yrkandet avvisas. *Lag (1994:1034)*.

14 §

[5364] Om det vid en huvudförhandling i lägre rätt har hållits förhör inför rätten eller syn på stället om någon viss omständighet och om avgörandet även i Högsta domstolen beror på tilltron till den bevisningen, får hovrättens dom ändras i den delen endast om hovrätten i samma del ändrat tingsrättens dom utan att ta upp beviset vid en huvudförhandling eller ta del av en ljud- och bildupptagning av beviset. En sådan ändring får dock göras

1. om den är till förmån för den tilltalade, eller
2. om det finns synnerliga skäl för att bevisets värde är ett annat än hovrätten antagit. *Lag (2016:37)*.

15 §

[5365] Vid rättegången i Högsta domstolen skall i övrigt följande bestämmelser tillämpas:

1. i tvistemål, 50 kap. 10 § tredje stycket, 12 §, 14–22 §§, 24 § och 25 § första och andra styckena och

2. i brottmål, 51 kap. 8 § fjärde stycket, 10 § tredje stycket, 12 §, 14–22 §§, samt 23 a, 24, 25 och 30 §§.

Det som sägs i 50 kap. 26–29 §§ rörande tvistemål samt i 51 kap. 26–29 §§ rörande brottmål om undanröjande av tingsrätts dom och om återförvisning gäller för Högsta domstolen i fråga om lägre rätts dom. *Lag (2005:683)*.

56 kap. Om överklagande av beslut och om hänskjutande av prejudikatfrågor

Anm. Rubriken har fått sin nuvarande lydelse enligt lag (1994:1034).

1 §

[5381] Den som vill överklaga en hovrätts beslut skall göra detta skriftligen. Skrivelsen skall ges in till hovrätten.

Skrivelsen skall ha kommit in till hovrätten inom fyra veckor från den dag då beslutet meddelades. Om ett beslut under rättegången inte har meddelats vid sammanträde och det inte heller vid något sammanträde har tillkännagetts när beslutet kommer att meddelas, skall dock klagotiden räknas från den dag då klaganden fick del av beslutet. Ett överklagande av ett beslut om någons häktande, kvarhållande i häkte, tillstånd till restriktioner enligt 24 kap. 5 a § eller om åläggande av reseförbud är inte inskränkt till viss tid.

Av bestämmelserna i 49 kap. och 54 kap. 4 § följer att den som vill överklaga en hovrätts beslut i vissa fall först skall anmäla missnöje. *Lag (1994:1034)*.

2 §

[5382] Ett överklagande som kommit in för sent skall avvisas av hovrätten. Överklagandet skall dock inte avvisas om det har kommit in till Högsta domstolen inom klagotiden. *Lag (1994:1034)*.

3 §

[5383] Överklagandet skall innehålla uppgifter om

1. det beslut som överklagas,
2. den ändring i beslutet som yrkas,
3. grunderna för överklagandet,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd skall meddelas, när sådant tillstånd krävs, och
5. de bevis som åberopas och vad som skall styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare skall ges in samtidigt med överklagandet. *Lag (1994:1034)*.

4 §

[5384] Om inte överklagandet avvisas enligt 2 §, skall hovrätten till Högsta domstolen sända över detta och övriga handlingar i målet som har betydelse för prövningen av överklagandet. *Lag (1994:1034)*.

5 §

[5385] Om det finns något annat hinder mot att ta upp ett överklagande till prövning än att detta kommit in för sent, får Högsta domstolen omedelbart avvisa överklagandet. *Lag (1994:1034)*.

6 §

[5386] Uppfyller överklagandet inte föreskrifterna i 3 § första stycket 1–3 eller 5 eller andra stycket eller är det på annat sätt ofullständigt, skall Högsta domstolen förelägga klaganden att avhjälpa bristen.

Följer klaganden inte föreläggandet skall överklagandet avvisas, om det är så ofullständigt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en rättegång i Högsta domstolen. *Lag (1994:1034)*.

7 §

[5387] Om Högsta domstolen finner att klagandens motpart bör höras angående överklagandet, skall överklagandet delges honom med föreläggande att svara skriftligen inom en viss tid. I mål där åklagaren är motpart får överklagandet dock översändas till denne utan delgivning. *Lag (1999:84)*.

8 §

[5388] Motparten skall i sin svarsskrivelse yttra sig över de grunder för överklagandet som klaganden anfört och ange de omständigheter han själv vill anföra.

Skrivelsen skall innehålla uppgift om de bevis parten åberopar och om vad som skall styrkas med varje bevis. Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare skall ges in till Högsta domstolen samtidigt med svarsskrivelsen. *Lag (1994:1034)*.

9 §

[5389] Om det behövs får Högsta domstolen besluta om ytterligare skriftväxling. Högsta domstolen får också meddela närmare bestämmelser om skriftväxlingen och därvid bestämma i vilket avseende parten skall yttra sig. En part får föreläggas att ge in mer än en skrivelse endast om det finns särskilda skäl. *Lag (1994:1034)*.

10 §

[5390] Behövs prövningstillstånd och har motparten hörts angående överklagandet, skall Högsta domstolen sedan skriftväxlingen avslutats besluta om sådant tillstånd skall meddelas. När det finns skäl för det, får frågan tas upp utan att skriftväxling har skett. *Lag (1994:1034)*.

11 §

[5391] Vid rättegången i Högsta domstolen skall i övrigt 52 kap. 11–13 §§ samt 55 kap. 12 § första stycket tillämpas.

Vid tillämpning av 52 kap. 13 § första stycket skall den gemensamma handläggningen av målen ske enligt 55 kap. i stället för enligt 50 eller 51 kap. *Lag (1994:1034)*.

12 §

[5392] I fråga om överklagande enligt 8 kap. 8 § tillämpas 1–11 §§ med följande avvikelser:

1. Klaganden skall ge in sin skrivelse till advokatsamfundet. Skrivelsen skall ha kommit in till samfundet inom fyra veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

2. Om inte särskilda skäl föranleder annat, skall klaganden och, när talan förs av Justitiekanslern, även motparten höras muntligen i Högsta domstolen.

3. Det organ inom advokatsamfundet som meddelat beslutet skall lämnas tillfälle att ge in en skriftlig förklaring och att yttra sig i samband med att en part hörs muntligen.

4. Ett beslut av advokatsamfundet genom vilket överklagandet avvisas får överklagas hos Högsta domstolen. Bestämmelserna i 1 skall då tillämpas. *Lag (1994:1034)*.

13 §

[5393] En tingsrätt och, sedan prövningstillstånd meddelats, en hovrätt får med parternas samtycke hänskjuta en viss fråga i målet till prövning av Högsta domstolen när förlikning om saken är tillåten. *Lag (2016:37)*.

14 §

[5394] En fråga som hänskjutits enligt 13 § får inte komma under Högsta domstolens prövning utan att domstolen meddelat tillstånd till detta. Sådant tillstånd får ges endast i den mån det gäller en sådan prejudikatfråga som avses i 54 kap. 11 § första stycket.

Frågan om prövningstillstånd får prövas utan att parterna fått tillfälle att yttra sig. *Lag (1994:1034)*.

15 §

[5395] Om prövningstillstånd meddelas enligt 14 §, skall Högsta domstolen pröva prejudikatfrågan med tillämpning av reglerna i 7, 9 och 11 §§. *Lag (1994:1034)*.

57 kap. Om mål som tas upp omedelbart

Anm. Rubriken har fått sin nuvarande lydelse enligt lag (1994:1034).

1 §

[5401] I mål som skall tas upp omedelbart av Högsta domstolen skall 53 kap. tillämpas. *Lag (1994:1034)*.